GENERALINIO ADVOKATO
F. G. JACOBS IŠVADA,
pateikta 2005 m. vasario 24 d. [1]

1. Šis *Rechtbank te Amsterdam* (Apygardos teismas) prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra susijęs su Reglamento 1408/71 [2] 13 straipsnio 1 dalies ir 2 dalies f punkto bei EB 39 straipsnio išaiškinimu.

2. Prašymą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo pateikęs teismas kreipiasi dėl konsultacijos klausdamas, ar Bendrijos teisė draudžia valstybės narės teisės aktus, pagal kuriuos anksčiau jos teritorijoje dirbęs, tačiau dabar nebedirbantis asmuo išlieka privalomai apdraustas pagal šiuos aktus tik tuomet, jei joje gyvena, nors jis išlieka apdraustas kitose socialinės apsaugos srityse, nesvarbu, kur jo gyvenamoji vieta.

Susijusios reglamento nuostatos

3. Reglamento Nr. 1408/71 II antraštinės dalies „Taikytinų teisės aktų nustatymas" pirmoji nuostata yra 13 straipsnis „Bendrosios taisyklės".

4. 13 straipsnio 1 dalis, taikyta atitinkamu laiku, nustatė, kad:

„Laikantis 14c straipsnio ir 14f straipsnio, asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, taikomi tik vienos valstybės narės teisės aktai. Tie teisės aktai taikomi remiantis šioje antraštinėje dalyje nustatytomis nuostatomis."

5. 14c ir 14f straipsniai reglamentuoja specifines situacijas, kurios šioje byloje nėra svarbios.

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — 1971 m. liepos 14 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį ir savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimų nariams, persikeliantiems Bendrijoje (OL L 149, p. 2). Reglamentas, įtraukiantis pakeitimus, padarytus 1995 m. pabaigoje, yra 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 118/97, pakeitusio ir papildžiusio Reglamentą (EEB) Nr. 1408/71 (OL L 28, 1997, p. 1) A priedo I dalyje. Suvestinė (tačiau neprivaloma) versija, įtraukianti vėlesnius pakeitimus, yra prieinama Eur-Lex (europa.eu.int/eur-lex).

6. 13 straipsnio 2 dalis numato taisykles, nustatančias, kokie teisės aktai taikomi konkrečiose situacijose. Šioms taisyklėms yra taikomi 14–17 straipsniai, sudarantys likusią II antraštinę dalį, apimančią įvairias specialias taisykles, kurių nė viena nėra taikoma šioje byloje.

7. 13 straipsnio 2 dalies a punktas nustato:

„Vienos valstybės narės teritorijoje dirbančiam asmeniui taikomi tos valstybės teisės aktai, net jeigu jis gyvena kitos valstybės narės teritorijoje arba įmonės, kurioje jis dirba, buveinė juridiškai įregistruota ar veiklos vieta arba jį nusamdęs asmuo yra kitos valstybės narės teritorijoje."

8. 13 straipsnio 2 dalies b–e punktai yra atitinkamai susiję su savarankiškai dirbančiais asmenimis, asmenimis, dirbančiais laivuose, kurie plaukioja su valstybės narės vėliava, valstybės tarnautojais ir asmenimis, pašauktais arba pakartotinai pašauktais į tarnybą valstybės narės ginkluotosiose pajėgose ar tarnybą civilinėje įstaigoje.

9. Reglamentas Nr. 2195/91 [3], įsigaliojęs 1991 m. liepos 29 d., Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalį papildė f punktu, numatančiu, kad:

„Asmeniui, kuriam valstybės narės teisės aktai nebetaikomi, bei netaikomi kitos valstybės narės teisės aktai pagal vieną iš taisyklių, nustatytų prieš tai minėtuose punktuose, arba pagal vieną iš išimčių ar specialių nuostatų, nurodytų 14–17 straipsniuose, yra taikomi tik tos valstybės narės teisės aktai, kurios teritorijoje jis gyvena."

10. Reglamentas Nr. 2195/91, įsigaliojęs 1991 m. liepos 29 d., Reglamentą Nr. 1408/71 papildydamas 13 straipsnio 2 dalies f punktu, kartu papildė ir Reglamentą Nr. 574/72 [4] 10b straipsniu:

„Data ir sąlygos, pagal kurias valstybės narės teisės aktai nebetaikomi reglamento 13 straipsnio 2 dalies f punkte (Reglamento Nr. 1408/71) nurodytam asmeniui, nustatomos pagal tuos teisės aktus. Valstybės narės,

3 — 1991 m. birželio 25 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2195/91, iš dalies keičiantis Reglamentą (EEB) 1408/71 ir Reglamentą (EEB) Nr. 574/72 (OL L 206 1991, p. 2).

4 — 1972 m. kovo 21 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 574/72, nustatantis Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, įgyvendinimo tvarką (OL L 74, p. 1); paskutinė suvestinė versija yra Reglamento Nr. 118/97, cituoto 2 išnašoje, A priedo II dalyje. Suvestinė (tačiau neprivaloma) versija, įtraukianti vėlesnius pakeitimus, yra prieinama Eur-Lex (europa.eu.int/eur-lex).

kurios teisės aktai pradedami taikyti asmeniui, kompetentingos valdžios institucijos paskirta įstaiga kreipiasi į pirmosios valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos paskirtą įstaigą, prašydama nurodyti šią datą."

13. Turintys teisę gauti invalidumo išmokas (WAO) asmenys, kurie nedirba dėl savo invalidumo, išlieka privalomai apdrausti pagal visas keturias sistemas, skirtas pagal sutartį dirbantiems asmenims, laikantis žemiau 19 punkte apibendrintų nuostatų.

Nacionalinės teisės aktai

14. Pagal bendrąsias sistemas yra numatytos šeimos pašalpos (AKW [9]), maitintojų netekusių asmenų pensijos (ANW [10]), senatvės pensija (AOW [11]) ir specialių medicininių išlaidų padengimas (AWBZ [12]).

11. Iš teismui pateiktų dokumentų matyti, kad Nyderlandų socialinės apsaugos sistemą sudaro, pirma, sistemos, išimtinai taikomos asmenims, kurie tuo metu, kai dirba ar dirbo, yra įgiję teisę gauti išmoką, ir, antra, bendrosios sistemos, iš esmės taikomos visiems gyventojams ar asmenims, kurių Nyderlanduose gautam darbo užmokesčiui taikomas Nyderlandų pajamų mokestis.

15. Kiekvienas teisės aktas, reglamentuojantis bendrąsias sistemas, numato, kad apdraustų asmenų kategorijos gali būti išplėstos arba sumažintos dekretu arba dekretą įgyvendinančiais teisės aktais.

12. Taikant šią sistemą pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims suteikiama ligos pašalpa (ZW [5]), padengiamos medicininės išlaidos (ZFW [6]), bedarbio išmoka (WW [7]) ir invalidumo išmoka (WAO [8]).

16. Tuo laikotarpiu, su kuriuo yra susijusi pagrindinė byla, šios kategorijos buvo keičiamos šiuo būdu.

5 — *Ziektewet*. Šis ir kiti sutrumpinti terminai nurodo sistemą reglamentuojantį įstatymą, tačiau aš vadovausiuos bendra trumpinių naudojimo praktika, t. y. bendresnėmis išmokos ir draudimo prasmėmis.

6 — *Ziekenfondswet*.

7 — *Werkloosheidswet*.

8 — *Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering*.

9 — *Algemene Kinderbijslagwet*.

10 — *Algemene Nabestaanden Wet*.

11 — *Algemene Ouderdomswet*.

12 — *Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten*.

17. Iš pat pradžių atitinkamas 1989 m. Dekretą įgyvendinantis teisės aktas [13] nustatė, kad asmuo, gyvenantis už Nyderlandų ribų, bei turintis teisę gauti, be kita ko, invalidumo išmoką pagal WAO, turėjo būti privalomai apdraustas pagal bendrąsias sistemas.

18. 1999 m. sausio 1 d. įsigaliojęs 1989 m. Dekreto pakeitimas [14] nustatė, kad nuo 2000 m. sausio 1 d. Nyderlanduose negyvenantys asmenys nebėra privalomai apdraudžiami pagal bendrąsias sistemas. Tačiau pagal bendrąsias sistemas dėl senatvės pensijų (AOW) bei maitintojo netekusių asmenų pensijų (ANW) Nyderlanduose negyvenantys asmenys, kurie anksčiau buvo privalomai apdrausti, nutraukus privalomąjį draudimą, galėjo būti ir toliau apdrausti mokėdami savanoriškąsias įmokas. Ši galimybė įgyvendinama informuojant Nyderlandų socialinio draudimo kasą *(Sociale Verzekeringsbank)* per vienerius metus nuo privalomojo draudimo nutraukimo.

19. Specialių medicininių išlaidų padengimo (AWBZ) atžvilgiu situacija yra šiek tiek sudėtingesnė. Invalidumo išmokos (WAO) gavėjas su sąlyga, kad jo pajamos neviršija nustatytos ribos, išlieka privalomai apdraustas pagal ligonių kasų sistemą (ZFW); atrodo, kad toks yra ieškovės atvejis. Tokie asmenys, kuriems Reglamentas Nr. 1408/71 suteikia teisę gauti išmokas jų gyvenamosios vietos valstybės narės nustatyta tvarka, taip pat išlieka privalomai apdrausti pagal specialių medicininių išlaidų sistemą. Kitiems asmenims pagal specialių medicininių išlaidų sistemą nuo 2001 m. sausio 1 d. suteikiama galimybė draustis savanoriškai.

20. Šeimos pašalpoms (AKW) yra numatyta pereinamojo laikotarpio nuostata: gavėjas, kuris priešingu atveju prarastų teisę gauti šeimos pašalpas, dėl teisės aktų pakeitimo išlieka privalomai apdraustas iki jauniausiajam vaikui sukaks 18 metų. Kiti asmenys neturi teisės savanoriškai draustis pagal šeimos pašalpų sistemą: Nyderlandų vyriausybė paaiškino, kad Reglamento Nr. 1408/71 III antraštinės dalies 8 skyriaus nuostata, susijusi su išmokomis, *inter alia*, pensininkų išlaikomiems vaikams, yra pakankama.

21. Atrodo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, iš vienos pusės, ir institucija atsakovė bei Nyderlandų vyriausybė, iš kitos pusės, nesutarė dėl to, ar savanoriškojo draudimo sąlygos dėl senatvės pensijų (AOW), maitintojo netekusių asmenų pensijų (ANW) ir specialių medicininių išlaidų padengimo (AWBZ) yra tokios pačios kaip ir ankstesnio privalomojo draudimo, ypač dėl pajamų, į kurias atsižvelgiama nustatant įmokų dydį, bei maksimalaus savanoriškojo draudimo apsaugos termino atitinkamų kategorijų asmenims. Komisija mano, kad atitinkami teisės aktai, numatantys senatvės pensijų sistemoje maksimalų

13 — 1989 m. gegužės 3 d. Dekretas dėl socialinių draudimų apdraustų asmenų kategorijų išplėtimo ir sumažinimo (Besluit uitbreiding en beperking kring verzekerden volksverzekeringen 1989), *Staatsblad* 1989, p. 164.

14 — 1998 m. gruodžio 24 d. *Besluit uitbreiding en beperking kring verzekerden volksverzekeringen 1999*, *Staatsblad* 1998, p. 746.

dešimties metų terminą savanoriškosioms įmokoms, gali būti tam tikriems asmenims nepalankūs, tačiau, remiantis faktinėmis aplinkybėmis, atrodo, kad ne ieškovei. Be to, Teisingumo Teismo posėdyje institucijos atsakovės advokatas nurodė, kad dvi draudimo rūšys mokestiniais tikslais gali būti taikomos skirtingai.

24. Ieškovė manė, kad privalomojo draudimo pagal šias dvi sistemas nutraukimas prieštarauja Reglamentui Nr. 1408/71, todėl šiuo pagrindu institucijai atsakovei pareiškė ieškinį *Rechtbankte Amsterdam.*

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

22. A. J. van Pommeren-Bourgondiën (toliau – ieškovė), Belgijoje gyvenanti Nyderlandų pilietė, visą gyvenimą dirbo Nyderlanduose. 1996 m. ji susirgo ir nuo 1997 m. gaudavo didžiausią invalidumo išmoką, apskaičiuotą pagal invalidumo išmokų sistemą (WAO).

23. Pakeitus teisės aktus, ieškovė buvo informuota, kad nuo 2000 m. sausio 1 d. ji nebebus privalomai draudžiama pagal Nyderlandų bendrąsias sistemas ir todėl socialinio draudimo įmokos nebebus atskaitomos iš jos invalidumo išmokos. Taip pat buvo pažymėta, kad ji turi galimybę kreiptis dėl savanoriškojo draudimo pagal bendrąją sistemą senatvės pensijoms (AOW) ir maitintojo netekusių asmenų pensijoms (ANW).

25. Šis teismas mano, kad nors iš Teisingumo Teismo praktikos aišku, jog valstybė narė turi laisvę nustatyti, kad asmenys, kurie toje valstybėje narėje nebedirba, nebėra draudžiami pagal socialinės apsaugos sistemą, jeigu jie toje valstybėje narėje nebegyvena, nėra aišku, ar valstybė narė gali taikyti savo nacionalinės teisės aktus šiam asmeniui, vis dėlto jį išskirdama iš socialinės apsaugos sistemos (esminės) dalies, remdamasi tuo, kad jis toje valstybėje narėje nebegyvena. Atsižvelgiant į tai, jis pateikė šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Reglamento 1408/71 13 straipsnio 2 dalies f punktas draudžia valstybės narės teisės aktus, pagal kuriuos nustojęs vykdyti bet kokią profesinę veiklą jos teritorijoje asmuo išlieka apdraustas pagal šiuos teisės aktus tik tuo atveju, jeigu jis lieka joje gyventi, nors šis asmuo išlieka privalomai apdraustas remiantis šios valstybės narės teisės aktais kitose socialinės apsaugos srityse, nesvarbu, kur jo gyvenamoji vieta?

2. Ar atsakymui į pirmąjį klausimą turi reikšmės tai, kad pagal tos valstybės narės teisės aktus asmuo turi galimybę savanoriškai draustis keliose socialinės apsaugos srityse, nesiejant tokio savanoriškojo draudimo su reikalavimu gyventi toje valstybėje narėje?

Jei atsakymas į pirmąjį klausimą yra neigiamas, subsidiariai pateikiamas šis klausimas:

3. Ar pirmiau nurodytoje situacijoje EB 39 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad privalomojo draudimo pakeitimas savanoriškuoju yra nesuderinamas su šia nuostata, jei privalomojo draudimo nutraukimą lemia gyvenamosios vietos reikalavimo įvedimas?"

26. Rašytines pastabas pateikė ieškovė, institucija atsakovė, Belgijos, Graikijos ir Nyderlandų vyriausybės bei Komisija. Institucija atsakovė, Nyderlandų vyriausybė ir Komisija buvo atstovaujamos Teisingumo Teismo posėdyje. Ieškovės rašytinės pastabos buvo ypač glaustos ir tiktai patvirtino prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo pastabas.

Pirmasis prejudicinis klausimas

27. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies f punktas draudžia valstybės narės teisės aktus, pagal kuriuos nustojęs vykdyti bet kokią profesinę veiklą jos teritorijoje asmuo išlieka privalomai apdraustas remiantis šiais teisės aktais tam tikrose socialinės apsaugos srityse tik tuo atveju, jei jis lieka joje gyventi, nors pagal šios valstybės narės teisės aktus jis išlieka apdraustas kitose socialinės apsaugos srityse, nesvarbu, kur jo gyvenamoji vieta.

28. Nyderlandų vyriausybė tvirtina, kad atsakymas į šį klausimą turi būti neigiamas; institucijos atsakovės pastabos yra panašaus turinio, nors ji daro išvadą, kad į pirmąjį klausimą neturi būti atsakoma kreipiant dėmesį į tai, kad jis buvo iškeltas atsižvelgiant į savanoriškojo draudimo egzistavimą (kito klausimo nagrinėjimo dalykas). Belgijos ir Graikijos vyriausybės bei Komisija mano, kad į pirmąjį klausimą turi būti atsakyta teigiamai.

29. 13 straipsnio 2 dalies f punktas turi būti aiškinamas jo kontekste, t. y. Reglamento Nr. 1408/71 II antraštinės dalies, kurios dalis jis yra, kontekste. II antraštinės dalies nuostatų tikslas – nustatyti asmenims, patenkantiems į reglamento taikymo sritį, taikytinus teisės aktus. 13 straipsnio, kuris

numato atitinkamas išimtis, nesusijusias su šia byla, 1 dalyje nustatyta, kad „asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, taikomi tik vienos valstybės narės teisės aktai". Iš to, kas pirmiau išdėstyta, išplaukia, kad „taikytini teisės aktai" pagal 13 straipsnio 2 dalies f punkto paskirtį reiškia tik vienos valstybės narės teisės aktus, t. y. visus tos valstybės narės teisės aktus.

30. Teisingumo Teismas sprendime *Komisija prieš Belgiją* [15] išaiškino, kad 13 straipsnio 2 dalies f punktas „numato valstybės narės teisės aktų taikymą teritorijoje, kurioje atitinkamas asmuo gyvena, tik jeigu nėra taikomi jokie kiti teisės aktai, ypač jei atitinkamam asmeniui, kuriam jie buvo taikyti anksčiau, yra nebetaikomi. <...> faktas, kad valstybės narės teisės aktai nebetaikomi, sudaro sąlygą taikyti šią nuostatą, (kuri) pati neapibrėžia sąlygų, kurioms esant valstybės narės teisės aktai nebetaikomi" [16]. Atvirkščiai, šios sąlygos turi būti nustatomos pagal šiuos teisės aktus [17].

31. Tačiau pagrindinės bylos atvejis nėra toks, kai visi Nyderlandų socialinės apsaugos sistemą reglamentuojantys teisės aktai yra nebetaikomi: ieškovė vis dar apdrausta pagal Nyderlandų pagal darbo sutartį dirbančių asmenų sistemą bei bendrąją specialių medicininių išlaidų padengimo sistemą (AWBZ). Nors ir tiesa, kad Nyderlandai pagal 13 straipsnio 2 dalies f punktą gali teisėtai nustatyti, jog visi socialinės apsaugos teisės aktai nebetaikomi asmenims, negyvenantiems ir nutraukusiems visą profesinę veiklą jų teritorijoje, taip nėra nustatyta. Todėl manau, kad 13 straipsnio 2 dalies f punktas šioje byloje yra netaikytinas.

32. Tačiau tai nereiškia, kad Nyderlandų požiūris būtinai atitinka kitas II antraštinės dalies nuostatas. Akivaizdu, kad atitinkamų asmenų, kuriems yra taikomas reglamentas, išskyrimo iš socialinės apsaugos sistemos dalies poveikis yra toks, kad šiems asmenims iš viso nėra taikomi jokie tam tikrų socialinės apsaugos sričių teisės aktai arba, jeigu jie siekia ir įgyja draudimą šiose srityse pagal gyvenamosios vietos valstybės narės teisės aktus, tuo pačiu metu taikomi dviejų valstybių nacionalinės teisės aktai.

33. Kaip tvirtino Belgijos ir Graikijos vyriausybės bei Komisija, ši situacija akivaizdžiai prieštarauja 13 straipsnio 1 daliai, skirtai „pašalinti <...> bet kokią galimybę, kad keli

15 — 2001 m. gegužės 3 d. Sprendimas *Komisija prieš Belgiją* (C-347/98, Rink. p. I-3327).

16 — 29 ir 31 punktai.

17 — Reglamento 574/72 10b straipsnis, minėtas 10 punkte.

nacionalinės teisės aktai būtų taikomi kartu tuo pačiu metu" [18].

34. Apskritai kalbant, abi situacijos prieštarauja reglamento sistemai bei esmei, ypač jo II antraštinei daliai. Teisingumo Teismas pakartotinai nusprendė, kad šios antraštinės dalies nuostatos skirtos ne tik apsaugoti nuo kelių nacionalinės teisės aktų sistemų taikymo vienu metu bei nuo dėl to galinčių iškilti sunkumų, bet ir užtikrinti, kad asmenys, kuriems taikomas reglamentas, neliktų be socialinės apsaugos dėl to, kad nėra jiems taikytinų įstatymų [19].

35. Nyderlandų vyriausybė remiasi nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, ypač *de Jaeck* byla [20], pagal kurią kiekviena valstybė narė savo teisės aktuose turi numatyti sąlygas, kuriomis nustatomos teisės ar pareigos draustis pagal socialinės apsaugos sistemą ar atitinkamoje šios sistemos srityje [21].

36. Ši byla buvo susijusi su asmeniu, kuris savarankiškai dirbo vienoje valstybėje narėje ir tuo pat metu pagal darbo sutartį dirbo kitoje valstybėje narėje. Teisingumo Teismo buvo prašoma išaiškinti Reglamento Nr. 1408/71 14c straipsnio 1 dalies b punktą, kuris tuo metu nustatė [22], kad asmeniui toje situacijoje esant tam tikroms aplinkybėms, įskaitant ir pagrindinės bylos aplinkybes, taikomi kiekvienos tų valstybių narių, kurių teritorijoje vykdoma veikla, teisės aktai. Teisingumo Teismas nusprendė, kad, kai taikytinas reglamento 14c straipsnio 1 dalies b punktas, Bendrijos teisės aktai nedraudžia vienos iš dviejų valstybių narių teisės aktų, pagal kuriuos atitinkamas asmuo apdraudžiamas tik nuo kelių rizikos rūšių, kurias jos socialinio draudimo sistema apima, jeigu šiuo atžvilgiu nėra diskriminacijos tarp šios valstybės narės piliečių ir kitų valstybių narių piliečių.

37. Taigi šis sprendimas akivaizdžiai susijęs tik su situacijomis „kai <...> taikomas 14c straipsnio 1 dalies b punktas". Priminta, kad reglamento 13 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytos taisyklės yra išreikštos kaip priklausančios nuo, *inter alia*, 14c straipsnio, nustatančio specialią išimtį iš bendrųjų taisyklių, numatytų 13 straipsnio 1 ir 2 dalyse, kuri akivaizdžiai pateisina tai, kad atitinkamas asmuo tuo pačiu metu dirba pagal darbo

18 — 1977 m. gegužės 5 d. Sprendimas *Perenboom* (102/76, Rink. p. 815, 11 punktas).

19 — 1998 m. birželio 11 d. Sprendimas *Knusijärvi* (C-275/96, Rink. p. I-3419, 28 punktas).

20 — 1997 m. sausio 30 d. Sprendimas *De Jaeck prieš Staatssecretaris van Financiën* (C-340/94, Rink. p. I-461, 37 punktas).

21 — 1980 m. balandžio 24 d. Sprendimas *Coonan prieš Insurance Officer* (110/79, Rink. p. 1445, 12 punktas) ir 1991 m. vasario 21 d. Sprendimas *Daalmeijer prieš Sociale Verzekeringsbank* (C-245/88, Rink. p. I-555, 15 punktas).

22 — Byla *de Jaeck* buvo susijusi su aplinkybėmis, atsiradusiomis 1984 metais. Nuo 1987 m. sausio 1 d. įsigaliojo 1986 m. gruodžio 11 d. Tarybos reglamentu (EEB) 3811/86 (OL L 355, 1986, p. 5) pakeistas 14c straipsnis, išplečiantis nuostatas tam, kad apimtų dvi ar kelias veiklos rūšis dirbant pagal darbo sutartį arba dirbant dviejose ar keliose valstybėse narėse.

sutartį ir (arba) savarankiškai dirba dviejose valstybėse narėse. Aš nematau, kaip akivaizdžiai tik tokioms išimtinėms situacijoms taikomas sprendimas gali padėti aiškinant 13 straipsnio 1 ir 2 dalis, jas taikant labai skirtingose situacijose esantiems asmenims, kurie nėra tuo pačiu metu įdarbinti ir (arba) savarankiškai dirbantys dviejose valstybėse narėse.

38. Atsižvelgiant į tai, manau, kad tai, jog Nyderlandai atitinkamiems asmenims, kuriems taikomas reglamentas, nesuteikia apsaugos pagal jų socialinės apsaugos sistemos dalį, yra nesuderinama su reglamento sistema.

Antrasis prejudicinis klausimas

39. Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar atsakymui į pirmąjį klausimą turi reikšmės, kad pagal pirmosios valstybės narės teisės aktus atitinkami asmenys turi galimybę savanoriškai draustis keliomis socialinės apsaugos rūšimis.

40. Kaip yra aišku iš to, kas išdėstyta pirmiau, reglamento II antraštinėje dalyje nustatytos prieštaraujančios taisyklės yra skirtos ne tik apsaugoti nuo kelių nacionalinės teisės aktų sistemų taikymo vienu metu ir sunkumų, kurie gali dėl to kilti, bet taip pat užtikrinti, kad asmenys, kuriems taikomas reglamentas, nebūtų palikti be socialinės apsaugos dėl to, kad nėra jiems taikytinų teisės aktų.

41. Manau, kad nagrinėjamomis aplinkybėmis galimybė draustis savanoriškuoju draudimu gali turėti tokį poveikį, kad atitinkamiems asmenims nebus taikomi jokie tam tikrų socialinės apsaugos sričių teisės aktai, o tai prieštarautų reglamentui.

42. Institucija atsakovė per posėdį Teisingumo Teisme teigė, kad iš 30 000 asmenų, kuriems turėjo įtakos teisės aktų pasikeitimai, tik 8 000 pasirinko savanoriškąjį draudimą, o likusieji, nepaisant to, kad buvo asmeniškai informuoti apie tokią galimybę, ja nepasinaudojo.

43. Remiantis šiais duomenimis, neišvengiamai darytina išvada, kad 22 000 asmenų, kuriems anksčiau buvo taikomos Nyderlandų bendrosios sistemos, jau nebėra apdrausti; atitinkamai jie nėra apdrausti pagal Nyderlandų teisės aktus, susijusius su pensijomis maitintojo netekusiems asmenims ar senatvės pensijomis, arba tam tikrais atvejais su specialių medicininių išlaidų padengimu; taip pat, atsižvelgiant į tam tikras aplinkybes, jie gali būti nedraudžiami ir dėl šeimos pašalpų.

44. Iš teismui pateiktų dokumentų matyti, kad asmenys, kuriems turėjo įtakos Nyderlandų teisės aktų pasikeitimai, per vienerius metus nuo pranešimo turi teisę pasirinkti savanoriškąjį draudimą. Kaip teigia institucija atsakovė ir Nyderlandų vyriausybė, tai gali būti naudinga asmenims, kurie šiuo metu dėl asmeninių aplinkybių pasirenka būti neapdrausti. Vis dėlto atrodo, kad jie greičiausiai neturės galimybių draustis, jei pakeistų savo nuomonę pasibaigus vienerių metų laikotarpiui: Komisija pažymi, kad tikėtina, jog tokie asmenys neturės galimybės draustis Belgijoje atitinkamose srityse, nes tol, kol visi Nyderlandų teisės aktai tebėra jiems taikomi, jie neatitinka 13 straipsnio 2 dalies f punkto sąlygų. Tokia situacija akivaizdžiai prieštarauja reglamento II antraštinėje dalyje nustatytam principui, kad asmenys, kuriems jis taikomas, neturi būti palikti be socialinės apsaugos, nes nėra įstatymų, kurie jiems būtų taikomi.

45. Be to, Teisingumo Teismas nustatė, kad principas, jog asmenys, kuriems taikomas reglamentas, turi būti apdrausti tik pagal vieną socialinę sistemą, atspindi platesnį reikalavimą, kad taikoma sistema turi būti iš anksto žinoma, iliustruojantį teisinio saugumo principą [23]. Mano nuomone, šie interesai yra akivaizdžiai paneigiami teisės aktų pasikeitimais, asmenis paliekančiais teisinio netikrumo būsenoje.

46. Be to, bet kuriuo atveju aišku, kad galimybė draustis savanoriškai bylos aplinkybėmis būtų nesuderinama su Bendrijos teise apskritai arba būtent reglamentu, nebent šis draudimas būtų pasiūlytas sąlygomis, ne mažiau naudingomis nei privalomojo draudimo, kuris yra pakeičiamas. Mažiau palankios sąlygos būtų aiškiai diskriminuojančios negyvenančių toje valstybėje narėje asmenų atžvilgiu ir galėtų būti kliūtis laisvam asmenų judėjimui. Jos taip pat, Komisijos nuomone, reikštų diskriminaciją dėl pilietybės, o tai prieštarautų EB 12 straipsniui, nes yra pagrindo manyti, kad yra daug daugiau kitų valstybių narių piliečių nei Nyderlandų piliečių, kurie dirbo Nyderlanduose ir gyvena kitoje valstybėje narėje.

47. Galiausiai iš praktinės pusės būtų sunku nustatyti, kad tokio savanoriškojo draudimo sąlygos visose galimose situacijose būtų bent jau vienodai palankios; tokie sunkumai toliau kenktų teisiniam saugumui. Nors toks įvertinimas, žinoma, priklauso nacionaliniam teismui, manau, kad teisinio saugumo principas

23 — 2000 m. kovo 30 d. Sprendimas *Banks ir kt.* (C-178/97, Rink. p. I-2005, 41 punktas).

nebūtų tinkamai įgyvendintas, jei šis teismas turėtų pateikti detalų įvertinimą, kokių privalumų ir trūkumų tam tikriems asmenims sukelia savanoriškasis draudimas. Toks įvertinimas gali iš tiesų būti praktiškai neįvykdomas vien jau dėl to, kad paprastai sunku aiškiai nuspėti, kaip tam tikrų asmenų asmeninės aplinkybės pasikeis laikui bėgant.

Trečiasis prejudicinis klausimas

48. Nacionalinio teismo trečiasis klausimas pateiktas tuo atveju, jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai. Kadangi į šį klausimą siūlau atsakyti teigiamai, manau, kad trečiasis klausimas neiškyla.

Išvada

49. Atsižvelgiant į tai, manau, kad į *Rechtbank te Amsterdam* pateiktus prejudicinius klausimus turi būti atsakyti taip:

„1. 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento Nr. 1408/71/EEB dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir jų šeimų nariams, persikeliantiems Bendrijoje, 13 straipsnio 1 dalis ir 2 dalies f punktas draudžia valstybės narės teisės aktus, pagal kuriuos nustojęs vykdyti jos teritorijoje bet kokią profesinę veiklą asmuo išlieka privalomai apdraustas tam tikrose socialinės apsaugos srityse remiantis šiais teisės aktais, tik jei jis lieka joje gyventi, nors šis asmuo tebėra privalomai apdraustas tam tikrose kitose socialinės apsaugos srityse, nesvarbu, kur jo gyvenamoji vieta.

2. Atsakymui į pirmąjį klausimą neturi reikšmės, kad pagal tos valstybės narės teisės aktus asmuo turi galimybę savanoriškai draustis keliose socialinės apsaugos srityse, nesiejant tokio savanoriškojo draudimo su reikalavimu gyventi toje valstybėje narėje."